

17.4.2025

Valtiovarainministeriö, EU-sihteeristö

Elpymis- ja palautumissuunnitelman päivitys

Vastuuministeriöiltä kerättyihin tietoihin perustuvan tilannekatsauksen mukaan joidenkin Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan (RRP) kuuluvien (väli)tavoitteiden saavuttaminen ei ole nykyisillä muotoiluilla todennäköistä.

Suunnitelman päivittäminen haasteellisten (väli)tavoitteiden osalta on tärkeää tulonmenetysten välttämiseksi. Jokaiselle (väli)tavoitteelle voidaan määritellä komission helmikuussa 2023 julkaiseman metodologian perusteella EU-tulonmenetys, mikäli (väli)tavoitetta ei saavuteta. Suunnitelmaa on mahdollista päivittää perustuen elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen (RRF-asetus) 21 artiklassa tarkoitettuihin objektiivisiin syihin, joita voivat olla esimerkiksi tarjontaketjun merkittävät häiriöt, merkittävästi kohonnut hintataso tai toimintaympäristön perustavanlaatuisen muutos. Suunnitelmaan on myös mahdollista tehdä teknisiä korjauksia päivityksen yhteydessä. Suomi päivittää nyt toista kertaa suunnitelmaansa objektiivisiin syihin perustuen.

Suunnitelman päivitys koskee EU:n neuvostossa 16. heinäkuuta 2024 hyväksyttyä Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman päivitystä koskevaa täytäntöönpanopäätöstä (11535/24). Alkuperäinen suunnitelma hyväksyttiin neuvostossa 29. lokakuuta 2021, minkä jälkeen suunnitelmaa on päivitetty kolme kertaa. Ensimmäinen päivitys hyväksyttiin 14. maaliskuuta 2023, toinen 8. joulukuuta 2023 ja kolmas 16. heinäkuuta 2024.

Suunnitelman päivityksen sisältö

Suunnitelman päivityksessä tehdään muutoksia kahdeksaan toimenpiteeseen, joiden (väli)tavoitteiden saavuttaminen ei ole nykyisillä muotoiluilla todennäköistä. Muutosehdotukset kuvataan tarkemmin liitteenä olevassa ehdotuksessa.

- Uuden energiateknologian investointeja koskevan toimenpiteen (P1C1I2) uusiutuvan energian lisäkapasiteettitavoitetta alennetaan päällekkäisen raportoinnin välttämiseksi. Toimenpiteen kunnianhimon kokonaistaso pysyy kuitenkin entisellään. Muutos tehdään, sillä toimenpiteen alkuperäinen tavoite saavutetaan kahden EU-rahoitusohjelman tuella: elpymis- ja palautumisvälineestä saatavan rahoituksen lisäksi lainarahoituksella, jolla on InvestEU-ohjelman takaus. Elpymis- ja palautumisvälineen lisäkapasiteettitavoitetta alennetaan siten, että laskennallisesti InvestEU-ohjelman tukema osuus alkuperäisestä tavoitteesta poistetaan.
- Kiertotalouden edistämistä ja jätelain uudistusta koskevan toimenpiteen (P1C2R2) välitavoitetta kansallisen sopimuksen tekemisestä keskeisten toimijoiden kanssa vähähiilisestä kiertotaloudesta muutetaan aikataulun ja sopimukseen liittyvien toimijoiden tyyppien osalta. Välitavoitteen numeerista tavoitetta sopimukseen liittyvien toimijoiden määrästä tai tyyppistä ei ole saavutettu asetetussa aikataulussa objektiivisten syitten takia.
- Vähähiilisen vedyn sekä hiilidioksidin talteenottoa ja hyödyntämistä koskeva toimenpide (P1C2I1) koostuu julkisista investoinneista tukiohjelmaan, jolla kannustetaan yksityisiin investointeihin ja parannetaan rahoituksen saantia Suomessa. Toimenpiteen kuvaustekstiä tarkennetaan siten, että

tuensaajiksi vahvistetaan yksityiset ja julkiset tutkimusorganisaatiot, mikä on ollut tarkoituksena toimenpiteen alkuperäisessä kuvauksessa, jossa ei rajoiteta tutkimuksen tyyppiä yksityiseen tai julkiseen.

- Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelma toimenpiteen (P1C3I2) hankkeiden loppuunsaattamista koskevan tavoitteen kuvaustekstissä olevaa kustannuserittelyä tarkennetaan vastaamaan alkuperäistä tarkoitusta. Tällä varmennetaan toimenpiteeseen liittyvän tavoitteen saavuttamisen todentamisen yksiselitteisyys maksupyyntöön yhteydessä.
- Luonnonsuojelulainsäädännön uudistamista koskevan toimenpiteen (P1C5R1) kuvaustekstiä englanninkielisessä neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä muutetaan vastaamaan suomenkielistä täytäntöönpanopäätöstä sekä alkuperäistä Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.
- Kärkiteknologioiden (mikroelektronikka, 6G, tekoäly ja kvanttilaskenta) vauhdittamista koskevan toimenpiteen (P2C2I3) kaksi välitavoitetta yhdistetään siten, että toinen välitavoite poistetaan. Toimenpiteen tavoitteena on rahoittaa soveltavaa tutkimusta ja uuden teknologian käyttöönottoa, ja alkuperäisessä suunnitelmassa hankkeiden valinta on jaettu kahteen alatoimenpiteeseen. Toinen alatoimenpide on ylittänyt tavoitteensa ja toinen on jäänyt tavoitteestaan. Yhdistämällä välitavoitteet saavutetaan rahoituksen kokonaistavoite (22,5 milj. euroa). Jako kahteen alatoimenpiteeseen on ollut osin keinotekoinen, sillä useat hakumenettelyihin osallistuneet projektit olisivat voineet osallistua aiheen perusteella kumpaan tahansa alatoimenpiteen hakumenettelyyn.
- Huoneistotietojärjestelmän kehittämistä koskevan toimenpiteen (P2C2R1) kuvausta tarkennetaan, sillä neuvoston täytäntöönpanopäätöksen suomen- ja englanninkielisissä versioissa on selkeä ero.
- Vihreää siirtymää edistävästä TKI-rahoituksen kokonaisuudesta veturihankkeita koskevan toimenpiteen (P3C3I1) aikataulua myöhennetään objektiivisten syitten takia. Keskeisimmät viivästyksen aiheuttavat tekijät ovat tarvittavien (tutkimus-)laitteiden toimitusaikojen pidentyminen geopolitiittisen tilanteen vuoksi, korkojen nousun vaikutus emoyhtiöihin ja TKI-hankkeiden toteuttamisen viivästyminen.

Komission kanssa käydyt neuvottelut

Ennen virallisen suunnitelman päivityksen lähettämistä komission kanssa on käyty perusteellisia epävirallisia neuvotteluja. Neuvotteluissa on huomioitu erityisesti muutosehdotusten taustalla olevat syyt. Jotta (väli)tavoitteita on mahdollista päivittää, on olennaista, että toimeenpanossa ilmenneiden haasteiden syyt ovat objektiivisia. Objektiivisten syiden määritelmää on muiden jäsenvaltioiden tekemien suunnitelmapäivitysten yhteydessä tulkittu monella tavalla. Keskeistä kuitenkin on, että syyt ovat jäsenvaltion vaikutusvallan ulkopuolella eikä niitä ollut mahdollista kattavasti ennakoita silloin, kun (väli)tavoitteen alkuperäisestä muotoilusta sovittiin. Lisäksi suunnitelmaan on tehty teknisiä korjauksia. Neuvotteluissa keskeistä on ollut se, että Suomen suunnitelman kunnianhimon taso ei laske muutosten myötä.

Neuvotteluissa ollaan tilanteessa, jossa komissio on viestinyt pitävänsä ehdotettuja muutoksia ja niiden perusteluja alustavasti hyväksyttävänä. Aiempien kokemusten perusteella on kuitenkin mahdollista, että komissiolta tulee vielä loppuvaiheessakin muutosehdotuksia.